

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 21 november 2023
(OR. en)

15692/23

COMPET 1148
IND 616
MI 1013

FÖLJENOT

från:	Europeiska kommissionens generalsekreterare, undertecknat av Martine DEPREZ, direktör
inkom den:	19 oktober 2023
till:	Thérèse BLANCHET, generalsekreterare för Europeiska unionens råd
Komm. dok. nr:	COM(2023) 632 final
Ärende:	RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET COSME Program för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag 2014–2020 Övervakningsrapport 2020

För delegationerna bifogas dokument – COM(2023) 632 final.

Bilaga: COM(2023) 632 final

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 19.10.2023
COM(2023) 632 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

COSME

Program för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag 2014–2020

Övervakningsrapport 2020

Innehåll

1. Inledning	2
2. Verksamhet och resultat under 2020.....	3
2.1 Särskilt mål A: tillgång till finansiering.....	4
Cosmes egetkapitalinstrument för tillväxt	4
Cosmes lånegarantiinstrument	5
Kompletterande åtgärder (undersökningar, informationsverktyg, kommunikationsmaterial och evenemang).....	6
2.2 Särskilt mål B: marknadstillträde.....	6
Enterprise Europe Network.....	6
Internationella immaterialrättsliga hjälpcentraler för små och medelstora företag (Kina, Sydostasien, Latinamerika och Indien).....	7
Centrumet för industriellt samarbete mellan EU och Japan.....	7
Offentlig upphandling.....	8
2.3 Särskilt mål C: förbättra grundförutsättningarna och konkurrenskraften	8
Kluster.....	8
SMF-företrädare, konferensen för små och medelstora företag och nätbaserad expertkurs vid webbtoppmötet i Lissabon	10
Kampanjen ”EU Open for Business – a new compass for SMEs”	10
2.4 Särskilt mål D: främja entreprenörskap och företagarkultur.....	10
3. Stödåtgärder och administrativa utgifter.....	11
4. Bidrag till klimatmål, mål för hållbar utveckling, digitala mål och jämställdhetsmål	12
5. Slutsatser.....	13
Bilaga 1 – Genomförande av Cosmeprogrammets budget 2020.....	16
Bilaga 2 – Landsvisa uppgifter	17
Bilaga 3 – Exempel på projekt och framgångar.....	21
Bilaga 4 – Bidrag till klimat-, hållbarhets-, digitaliserings- och jämställdhetsmål.....	23

1. Inledning

Cosmeprogrammet är ett EU-program för att förbättra konkurrenskraften för företag, särskilt små och medelstora företag¹. Det tillför mervärde genom att ta itu med gränsöverskridande problem och marknadsmisslyckanden genom följande fyra särskilda mål:

1. Förbättra små och medelstora företags **tillgång till finansiering** i form av eget kapital och lån (minst 60 % av den totala budgeten för 2014–2020).
2. Förbättra **marknadstillträdet** inom och utanför EU (21,5 %).
3. Förbättra **grundförutsättningarna** och **konkurrenskraften** för företag, inklusive små och medelstora företag (11 %).
4. Främja **entreprenörskap** (2,5 %).

Cosmeprogrammet uppmärksammade även andra prioriteringar i Europa 2020-strategin², såsom att hjälpa små och medelstora företag att dra nytta av innovation, tillgång till kompetens och utbildning samt den roll som små och medelstora företag kan spela för den sociala sammanhållningen (genom att stödja den sociala ekonomin och unga och kvinnliga företagare).

Många **synergier** utvecklades **mellan Cosmeprogrammet och andra EU-program som är relevanta för små och medelstora företag**. Ett exempel är Cosmeprogrammets finansieringsinstrument, som förvaltades i nära samarbete med Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi)³ och finansieringsinstrumenten inom Horisont 2020⁴. Nätverket Enterprise Europe Network har utvecklat synergier med olika EU-program, bland annat Horisont 2020, för att tillhandahålla tjänster och utbilda nätverket. Det finns också ett gott samarbete mellan de internationella hjälpcentralerna för immateriella rättigheter och de hjälpcentraler för immateriella rättigheter som stöds genom andra EU-program. Ett annat exempel är det övervakningsverktyg som utvecklats inom ramen för ”Initiatives for a Built Environment”, som underlättar övervakningen av byggåtgärder i de nationella återhämtnings- och resiliensplanerna.

I arbetsprogrammet för 2020 gjordes framsteg i genomförandet av en av de viktigaste rekommendationerna i interimsvärderingen⁵ av Cosmeprogrammet, närmare bestämt

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1287/2013 av den 11 december 2013 om inrättande av ett program för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag (2014–2020) och om upphävande av beslut nr 1639/2006/EG (EUT L 347, 20.12.2013, s. 33).

² *Europa 2020: En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla* godkändes av Europeiska rådet i juni 2010. Se följande länk: <https://op.europa.eu/sv/publication-detail/-/publication/6a915e39-0aab-491c-8881-147ec91fe88a>.

³ Cosmes lånegarantiinstrumentet har flera gånger fått tilläggsbelopp från Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi). Detta berodde på att de medel som fanns tillgängliga inom Cosmes lånegarantiinstrument inte var tillräckliga för att tillgodose marknadens efterfrågan på finansiering för små och medelstora företag (dvs. det totala antalet ansökningar till Europeiska investeringsfonden från finansiella intermediärer). Cosmes egetkapitalinstrument för tillväxt används för investeringar först efter det att den investeringskapacitet som finns tillgänglig i expansions- och tillväxtdelen inom Efsis egetkapitalinstrument har utnyttjats.

⁴ Cosmes lånegarantiinstrument ingår som en del i ett enda EU-instrument för kreditfinansiering av EU-företags tillväxt, forskning och innovation, tillsammans med InnovFin-garantiinstrumentet för små och medelstora företag, som inrättats inom Horisont 2020-programmet. Cosmes egetkapitalinstrument för tillväxt (EFG) ingår som en del i ett enda EU-instrument för eget kapital som stöder EU-företags tillväxt, forskning och innovation, tillsammans med Horisont 2020:s egetkapitalinstrument för finansiering i tidiga skeden (”InnovFin – riskkapital för små och medelstora företag”).

⁵ <https://op.europa.eu/sv/publication-detail/-/publication/a7255ab4-a9d2-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-sv>.

behovet av att fokusera på större, strategiska åtgärder och samtidigt behålla en viss flexibilitet inom programmet för att testa nya idéer. Framför allt stöds flera större åtgärder för kluster inom ramen för 2020 års budget.

Förutom EU:s 27⁶ medlemsstater deltog följande länder i Cosmeprogrammet under 2020: Albanien, Armenien, Bosnien och Hercegovina, Island, Kosovo⁷, Moldavien, Montenegro, Nordmakedonien, Serbien, Turkiet och Ukraina⁸.

Denna rapport ger en översikt över genomförandet av åtgärder inom Cosmeprogrammet som finansierades genom EU:s budget för 2020, i enlighet med kraven i Cosmeförordningen. Den omfattar även stödåtgärder och administrativa utgifter för strategier för små och medelstora företag som finansierats genom 2020 års budget. Detta är den sista formella övervakningsrapporten för Cosmeprogrammet, men den interna övervakningen av pågående åtgärder fortsätter. Kommissionen ansvarar för det övergripande genomförandet av Cosmeprogrammet. Kommissionen delegerade förvaltningen av finansieringsinstrumenten (inom särskilt mål 1) till Europeiska investeringsfonden (EIF). Åtgärder inom programmets särskilda mål 2, 3 och 4 delegerades i huvudsak till Genomförandeorganet för små och medelstora företag (Easme)⁹. Viss analys- och benchmarkingverksamhet genomfördes även indirekt av internationella organisationer.

Många projekt från detta budgetår påverkades i viss utsträckning av **covid-19-krisen**. Projekt som omfattade evenemang och personligt samarbete övergick till nätbaserade kommunikationskanaler där så var möjligt, och vissa evenemang och aktiviteter ställdes in eller sköts upp¹⁰. I många fall fungerade övergången till virtuella evenemang väl och fortsatte inom senare åtgärder. I vissa fall medförde dock de nätbaserade evenemangen och kommunikationskanalerna begränsningar för ett mer djupgående samarbete¹¹.

2. Verksamhet och resultat under 2020

Den totala planerade budgeten för Cosmeprogrammet under 2014–2020 (sju år) var 2,3 miljarder euro inklusive administrativa kostnader. De finansiella åtagandena planerades öka successivt fram till 2020, som var programmets sista år. Ett årligt arbetsprogram med kompletterande stödåtgärder antogs av kommissionen varje år.

⁶ Förenade kungariket upphörde att vara en EU-medlemsstat från och med den 31 januari 2020. Stödmottagare i Förenade kungariket som deltog i åtgärder finansierade genom EU:s budget för 2019 eller från tidigare år fortsatte att delta i programmet fram till dess att dessa åtgärder avslutades, och de fick delta i Cosmeprogrammet fram till utgången av övergångsperioden (den 31 december 2020).

⁷ Denna beteckning påverkar inte ståndpunkter om Kosovos status och är i överensstämmelse med FN:s säkerhetsråds resolution 1244/1999 och med Internationella domstolens utlåtande om Kosovos självständighetsförklaring.

⁸ I denna rapport ges vissa landsvisa uppgifter om åtgärder med bred geografisk täckning av stödmottagare. I allmänhet inriktades urvalskriterierna för bidrag och upphandlingsåtgärder inom Cosmeprogrammet på icke-geografiska kriterier såsom överensstämmelse med åtgärdens mål och kvaliteten på förslagen/anbudet. Den europeiska dimensionen var också viktig. De flesta åtgärderna inom Cosmeprogrammet hade inte tillräckliga medel för att tillhandahålla en bred geografisk täckning av stödberättigade länder. Denna rapport innehåller inga landsvisa uppgifter i dessa fall.

⁹ Sedan den 1 april 2021 kallas detta organ Genomförandeorganet för Europeiska innovationsrådet samt för små och medelstora företag (Eisma). Den tidigare benämningen Easme används genomgående i denna rapport.

¹⁰ Exempelvis ställdes 2021 års upplaga av Europeisk huvudstad för smart turism in eftersom urvalsjuryn inte kunde sammanträda enligt planen. Flera evenemang i Sydostasien, däribland ett kontaktskapande evenemang för kluster i Singapore, sköts upp på grund av de särskilt stränga hälso- och reserestriktionerna.

¹¹ Till exempel uppnådde de europeiska uppdragen för den sociala ekonomin visserligen goda resultat, men berörda parter rapporterade att virtuella evenemang hade medfört begränsningar av kvaliteten/djupet i samarbetet.

Cosmeprogrammets budget genomfördes genom fyra budgetposter med anslag som anges i motsvarande reviderade finansieringsbeslut för 2020¹² och i finansieringsbeslutet för stödåtgärder¹³. Efter att bidrag från länder utanför EU, outnyttjade anslag från föregående programperiod samt diverse överföringar lagts till uppgick den tillgängliga budgeten för 2020 till följande:

- a) Budgetpost 02 01 04 01 för administrativa utgifter: 3 619 046 euro.
- b) Budgetpost 02 01 06 01 för drift av genomförandeorganet Easme: 10 330 544 euro.
- c) Budgetpost 02 02 01 för alla övriga driftsutgifter: 136 538 959 euro.
- d) Budgetpost 02 02 02 för driftsutgifter i samband med tillgång till finansiering: 290 041 750 euro.

I finansieringsbeslutet för stödåtgärder föreskrevs ett bidrag på 8 000 000 euro, som inkluderades i budgetpost 02 02 01 i EU:s allmänna budget för 2020.

I genomsnitt delegerades 25 % av Cosmeprogrammets verksamhet inom ramen för driftsbudgeten till Easme¹⁴. Genomförandet av finansieringsinstrumenten delegerades till EIF (se nedan).

Den årliga budgeten för Cosmeprogrammet 2020 uppgick till 440 530 299 euro. Sammanlagt har 99 % av denna budget anslagits och genomförandegraden för betalningar var i genomsnitt 98 %.

2.1 Särskilt mål A: tillgång till finansiering

I Cosmeförordningen angavs att minst 60 % av den totala budgeten för programmet skulle anslås till finansieringsinstrumenten för 2014–2020. Sammanlagt anslags 1,6 miljarder euro till finansieringsinstrumenten för programperioden 2014–2020, vilket är strax över 60 % av Cosmeprogrammets totala budget.

Under 2020 anslags 290 041 750 euro till finansieringsinstrumenten och kompletterande åtgärder, inklusive deltagande av Eftaländer och andra länder utanför EU.

275 952 802 euro anslags till lånegarantiinstrumentet och 13 100 000 euro till egetkapitalinstrumentet för tillväxt. Detta motsvarar 66 % av Cosmeprogrammets budget för 2020.

Cosmes egetkapitalinstrument för tillväxt

Cosmes egetkapitalinstrument för tillväxt (*egetkapitalinstrumentet för tillväxt*) är avsett för investeringar i riskkapitalfonder som tillhandahåller riskkapital och mezzaninfinansiering för små och medelstora företag som befinner sig i expansions- och tillväxtfasen. Det totala belopp som anslagits för egetkapitalinstrumentet för tillväxt i budgeten för 2020 uppgick till 13,1 miljoner euro. Vid utgången av 2021 hade sammanlagt 23 fondavtal inom ramen för Cosmes egetkapitalinstrument för tillväxt undertecknats¹⁵, och EU:s totala bidrag som anslagits till finansiella intermediärer i Cosmeprogrammets budget för 2014–2020 uppgick till 323 miljoner euro. Genom dessa avtal bidrog egetkapitalinstrumentet för tillväxt till

¹² C(2020) 7044 final: [DocsRoom – Europeiska kommissionen \(europa.eu\)](#).

¹³ C(2020) 6322 final: [DocsRoom – Europeiska kommissionen \(europa.eu\)](#).

¹⁴ SEC(2013) 493 final: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52013SC0493\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52013SC0493(01)).

¹⁵ Varav 16 avtal var kopplade till tillväxt- och expansionsfonder, medan sju avsåg fonder som beviljar finansiering under företagens olika utvecklingsfaser i kombination med InnovFins egetkapitalinstrument för finansiering i tidiga skeden (InnovFin Equity Facility for Early-Stage) som inrättats inom ramen för Horisont 2020.

investeringar på 2,6 miljarder euro^{16 17} i 346 stödberättigade små och medelstora företag som befann sig i expansions- och tillväxtfasen, vilket ledde till uppskattningsvis 4,9 miljarder euro i totala investeringar.

Av de totala investeringar på 2,6 miljarder euro från Cosmeprogrammets budget för 2014–2020 som vid utgången av 2021 hade tillhandahållits i 28 länder hade 25 % investerats i Tyskland, följt av 19 % i Frankrike och 15 % i Förenade kungariket.

Egetkapitalinstrumentet för tillväxt bidrog även till programmet för alleuropeiska fondandelsfonder för riskkapital (VentureEU), som lanserades 2017 i syfte att minska flaskhalsarna inom riskkapitalfinansieringen i EU.

Cosmes lånegarantiinstrument

På grund av den kontinuerligt höga efterfrågan på marknaden ökades det tillgängliga budgetanslaget för Cosmes lånegarantiinstrument (*lånegarantiinstrumentet*) (som uppgår till mer än 1,2 miljarder euro för perioden 2014–2020) genom flera tillägg från delen för små och medelstora företag i Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi). Sammantaget uppgår alla tilläggsbeloppen till närmare 1,5 miljarder euro för perioden 2014–2022. Detta innebär att det påskyndade genomförandet av EU-garanterad finansiering av små och medelstora företags transaktioner med högre risk kunde fortsätta. Tillägget från Efsi stödde transaktioner kopplade till fortsättningen av det pilotprojekt för digitalisering som lanserades 2019 för att göra det möjligt för finansiella intermediärer att tillhandahålla ett bredare och mer omfattande lånestöd till små och medelstora företag för digitalisering. Detta tillägg stödde också åtgärder för att hantera covid-19-utbrottet och dess ekonomiska följder under 2020 och därefter.

Vid utgången av 2021 hade 154 (mot)garantiavtal undertecknats med 128 finansiella intermediärer (investeringsinstitut, garantisammanslutningar, affärsbanker och leasingföretag). Dessa motsvarade ett bidrag från EU på nästan 2,6 miljarder euro, varav 2,5 miljarder euro var ett resultat av Cosmeprogrammets och Efsis kombinerade resurser.

Inom ramen för dessa avtal tillhandahöll lånegarantiinstrumentet garantier och motgarantier till finansiella intermediärer i 33 länder (26 medlemsstater och sju andra länder som deltog i Cosmeprogrammet). Detta ledde till ett finansiellt stöd på 50 miljarder euro till över 800 000 små och medelstora företag i dessa länder (se bilaga 2).

¹⁶ EIF investerar i privat förvaltade förmedlande riskkapitalfonder som gör kapitalinvesteringar i små och medelstora företag. Eftersom EIF har fått i uppdrag att göra investeringar på lika villkor tillsammans med andra investerare som också investerar i sådana fonder medför EU:s ekonomiska bidrag från Cosmeprogrammet tillgång till ytterligare medel för investeringar i riskkapitalfonden. De 2,6 miljarder euro som mobiliserades för finansiering är den totala finansiering som gjordes tillgänglig i de riskkapitalfonder som EIF investerade i. Dessa investeringar hade en multiplikatoreffekt som stimulerade ytterligare investeringar. Multiplikatoreffekten beräknas enligt EIF-Efsis metod för beräkning av multiplikatorn för eget kapital (t.ex. 1,9 euro i mobiliserade investeringar för varje euro i mobiliserad finansiering), vilket ger siffran 4,9 miljarder euro för mobiliserade investeringar.

¹⁷ I Cosmeförordningen planeras investeringar från 2,6 miljarder euro till 3,9 miljarder euro i mellan 360 och 540 små och medelstora företag. Investeringarna på 2,6 miljarder euro gjordes i 346 små och medelstora företag fram till 2021, och egetkapitalinstrumentet för tillväxt planeras löpa till dess att de sista insatserna har avvecklats, t.ex. den 31 december 2034. Vid genomförandet av målen beaktades de särskilda utmaningarna med att tillämpa detta finansieringsinstrument. Dessa var i) prioriteringen av insatser i länder utanför EU som deltar i Cosmeprogrammet och det faktum att efterfrågan på investeringar är lägre i dessa länder, och ii) den tid som krävs för att ingå avtal med fonder, vilket först kräver att komplexa förfaranden för tillbörlig aktsamhet och kapitalanskaffning slutförs.

Kompletterande åtgärder (undersökningar, informationsverktyg, kommunikationsmaterial och evenemang)

Totalt anslogs 0,8 miljoner euro för kompletterande åtgärder. Dessa omfattade marknadsförings- och informationsinsatser och SAFE-undersökningen. **SAFE-undersökningen om tillgång till finansiering** för företag ger information om små och medelstora företags finansiella situation, finansieringsbehov, tillgång till finansiering och förväntningar. Undersökningen är mycket användbar för det evidensbaserade beslutsfattandet på EU-nivå och används av medlemsstater, analytiker, den akademiska världen m.fl. Närmare 17 000 företag i 36 länder ingick i undersökningen 2020¹⁸.

2.2 Särskilt mål B: marknadstillträde

I Cosmeförordningen angavs att ett vägledande belopp på 21,5 % av den totala budgeten för 2014–2020 skulle anslås till att underlätta marknadstillträdet. Sammanlagt anslogs 85 miljoner euro för detta särskilda mål 2020, vilket motsvarar omkring 19,3 % av Cosmeprogrammets totala budget för detta år.

Enterprise Europe Network

Nätverket Enterprise Europe Network (EEN) tillhandahåller små och medelstora företag högkvalitativt stöd för innovation, partnerskap och internationalisering och stöder därmed deras tillväxt, motståndskraft och konkurrenskraft. **Cosmeprogrammets budget för 2020 medfinansierade de tjänster som EEN tillhandahöll 2021.** Nätverket fanns representerat i alla 27 EU-medlemsstater och i andra länder som deltog i Cosmeprogrammet¹⁹. Nätverket fortsatte också att ta fram och bygga ut nya tjänster för att stödja små och medelstora företag i arbetet med digitalisering och hållbarhet. Under covid-19-krisens fortsatta påverkan på företagens verksamhet visade nätverket sin förmåga att anpassa sina tjänster för att hjälpa små och medelstora företag att hantera nya utmaningar och utnyttja nya möjligheter. Nätverket har blivit alltmer aktivt när det gäller att hjälpa små och medelstora företag att ta itu med störningar i värdekedjan och öka deras motståndskraft.

Resultat för EEN:s verksamhet 2021 (medfinansierad inom ramen för 2020 års budget):

- EEN tillhandahöll rådgivningstjänster till 37 925 små och medelstora företag.
- EEN:s partnertjänster hjälpte små och medelstora företagskunder från alla nätverksländerna att ingå över **2 592** internationella partnerskapsavtal med utländska företag 2021.
- EEN:s rådgivande stödtjänster hjälpte mer än 7 000 kunder per år att förbättra sin konkurrenskraft och innovation på europeisk nivå.
- EEN:s digitala tjänster nådde fler än 20 miljoner små och medelstora företag.

I sina svar på EEN:s kundnöjdhetsundersökning 2021²⁰ bekräftade 92 % av de svarande att de var nöjda med EEN:s tjänster.

Det fanns starka synergieffekter mellan EEN och Horisont 2020-programmet, som gav nätverket finansiering för att tillhandahålla en ytterligare särskilt definierad uppsättning innovationstjänster för små och medelstora företag (utöver EEN:s tjänster inom

¹⁸ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/43872>.

¹⁹ Albanien, Armenien, Bosnien och Hercegovina, Island, Kosovo, Nordmakedonien, Moldavien, Montenegro, Serbien, Turkiet och Ukraina. Förenade kungariket lämnade formellt EU den 31 januari 2020. Landet fortsatte att delta i åtgärder såsom EEN fram till programmets slut, men deltog inte längre i styrningsstrukturer.

²⁰ Undersökningen genomfördes från april 2021 till slutet av juni 2021 och 2 361 svar inkom.

Cosmeprogrammet)²¹. Kommissionens generaldirektorat för inre marknaden, industri, entreprenörskap samt små och medelstora företag (GD Inre marknaden, industri, entreprenörskap samt små och medelstora företag) och Easme samarbetade också inom en rad EU-program för förvaltning, samordning och utbildning av EEN.

Internationella immaterialrättsliga hjälpcentraler för små och medelstora företag (Kina, Sydostasien, Latinamerika och Indien)

De internationella immaterialrättsliga hjälpcentralerna för små och medelstora företag ger små och medelstora företag stöd i deras arbete med internationalisering genom att ge dem expertråd om hur de kan skydda sina immateriella rättigheter i eller med anknytning till Kina, Sydostasien, Latinamerika och Indien. Hjälpcentralerna tillhandahåller bland annat grundläggande rådgivning, utbildning om utnyttjande och förvaltning av immateriella rättigheter med anknytning till dessa målmarknader och stöd till små och medelstora företag från EU i fråga om immateriella rättigheter under kontaktskapande evenemang som är relevanta för målmarknaderna. Hjälpcentralerna samarbetar också med hjälpcentraler för immateriella rättigheter som finansieras genom andra EU-program²². Hjälpcentralerna för Kina, Sydostasien och Latinamerika besvarade totalt 3 962 samtal på sina hjälplinjer och anordnade 440 utbildningstillfällen eller webinarier med drygt 6 500 deltagare. Hjälpcentralen för Indien erbjöd liknande tjänster och drevs enligt ett separat avtal.

Centrumet för industriellt samarbete mellan EU och Japan

Centrumet för industriellt samarbete mellan EU och Japan främjar samarbete kring industri, handel och investeringar mellan EU och Japan och bidrar till EU:s ekonomiska diplomati gentemot det landet. En viktig tjänst som detta centrum tillhandahåller är hjälpcentralen för avtalet om ekonomiskt partnerskap (EPA Helpdesk), som hjälper EU-företag att dra nytta av avtalet om ekonomiskt partnerskap mellan EU och Japan²³. Under den tvåårsperiod som centrumet fått stöd genom Cosmeprogrammets budget för 2020 anordnade det en rad olika webinarier, bland annat 27 webinarier om avtalet om ekonomiskt partnerskap med totalt 1 478 deltagare, 76 webinarier om Japan och export till Japan (med totalt 2 857 deltagare), 11 webinarier om slimmad produktion (lean manufacturing) (med 502 deltagare) och webinarier om viktiga frågor inom EU-politiken. Under denna period fortsatte centrumet också att driva sitt flaggskeppsprogram för utbyten, ”Vulcanus in Japan”, och en hjälpcentral för tekniköverföring, och tillhandahöll politiska analyser och 33 marknadsrapporter. Europeiska revisionsrätten uttalade sig i sin särskilda rapport om internationalisering av små och medelstora företag positivt om centrumets tjänster och hänvisade särskilt till tjänsternas kontinuitet och additionalitet, den höga kundnöjdheten och det goda samarbetet med EEN²⁴.

²¹ Dessa tjänster tillhandahöll EIC:s stödmottagare särskilt stöd för att genomföra sina projekt och hjälpte särskilt innovativa företag att förbättra sin innovationsledningskapacitet.

²² De internationella immaterialrättsliga hjälpcentralerna för Indien (Cosmeprogrammet), Europa (Horisont 2020) och Afrika (Europeiska unionens immaterialrättsmyndighet), samt IP Key (GD Handel) för gemensamma evenemang inom immateriella rättigheter. Hjälpcentralerna för Indien, Europa och Afrika har en gemensam webbplats och har tillhandahållit expertkunskaper inom immateriella rättigheter under internationella EU Gateway-/Business Avenues-uppdrag och internationella uppdrag inom den cirkulära ekonomin.

²³ Avtalet trädde i kraft den 1 februari 2019. Se följande länk: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/japan/eu-japan-agreement/eu-japan-agreement-chapter-chapter_sv.

²⁴ Europeiska revisionsrättens särskilda rapport 07/2022: *Instrument för internationalisering av små och medelstora företag: stödåtgärderna är många men inte helt sammanhängande eller samordnade*. Rapporten omfattade finansieringsperioden 2014–2020.

Offentlig upphandling

Det förekom flera åtgärder för att öka kapaciteten hos upphandlingsmyndigheter och skapa nya möjligheter för små och medelstora företag att vara med och förse den offentliga sektorn med innovativa, hållbara och cirkulära varor, tjänster och arbeten. Den gemensamma plattformen för offentliga upphandlare²⁵ som fick stöd genom 2020 års budget togs i drift i april 2023. Plattformen stöder ett samarbete mellan tio grupper av stora inköpare för att sammanställa gemensam information om särskilda upphandlingsbehov (bl.a. artificiell intelligens och solpaneler). Åtgärden för **medfinansiering av offentlig upphandling av innovativa lösningar** hjälper stora upphandlingsmyndigheter att få värdefulla erfarenheter inom upphandling av förkommersiella innovativa lösningar genom två pågående projekt. Dessa ger myndigheter vägledning genom de olika faserna i utarbetandet och genomförandet av förfaranden för offentlig upphandling av innovativa lösningar och hjälp att eventuellt reproducera dessa. Ett av projekten är inriktat på hälso- och sjukvårdssektorn.

2.3 Särskilt mål C: förbättra grundförutsättningarna och konkurrenskraften

Enligt Cosmeförordningen skulle ett vägledande belopp på 11 % av den totala budgeten för 2014–2020 anslås till att förbättra grundförutsättningarna och konkurrenskraften. Under 2020 anslogs 47,9 miljoner euro till detta mål, vilket motsvarar 10,9 % av Cosmeprogrammets totala budget.

Kluster

Fyra viktiga åtgärder för kluster fick stöd inom ramen för 2020 års budget: Den europeiska plattformen för klustersamarbete, som tillhandahåller en rad tjänster och verktyg för att stödja kluster med kapacitetsuppbyggnad och nätverkande, två åtgärder för att stödja internationalisering av kluster, varav en var inriktad på försvars- och säkerhetssektorn²⁶, och programmet European Cluster Excellence, som tillhandahöll tjänster för kapacitetsuppbyggnad och ett program för kortare utbyten mellan kluster. Inom initiativet Clusters Go International beviljades tolv bidrag till konsortier som omfattade 64 kluster och organisationer för företagsstöd från 17 EU-medlemsstater/länder som deltar i Cosmeprogrammet. Vissa av dessa är inriktade på klimatmål (se bilaga 4 nedan).

Eftersom klusterprojekten i allmänhet hade en löptid på 3–4 år pågick många av dem fortfarande när Rysslands aggression i Ukraina inleddes. Ett antal av dessa projekt har gett **stöd till ukrainska företagare**. Till exempel inrättade den europeiska plattformen för klustersamarbete forumet **EU Clusters Support Ukraine Forum** för att matcha de erbjudanden om hjälp som samlats in, kontrollerats eller validerats via europeiska kluster med förfrågningar från ukrainska partner. Plattformen genomförde också en undersökning för att fånga upp signaler på plats om avbrutna leveranskedjor. Inom ramen för projektet BRIGHT Clusters Excellence togs även en delegation med sex företrädare för den ukrainska klusteralliansen (som samtliga var kvinnor på grund av kriget) emot under ett femdagars ClusterXchange-utbyte.

Turism, modeindustrin och livsstilssektorn

²⁵ [Homepage | Public Buyers Community \(europa.eu\)](#).

²⁶ Dessa projekt ger stöd till gränsöverskridande och sektorsövergripande samarbete mellan europeiska kluster för att utveckla en gemensam internationaliseringsstrategi och stödja internationalisering av små och medelstora företag utanför Europa.

De pågående projekt inom **turismsektorn** som stöds genom 2020 års budget hjälper små och medelstora företag att öka sitt utnyttjande av digitalisering, innovation, ny teknik och smart turism genom att stärka deras gränsöverskridande samarbete och särskilt deras kontakter med gränsöverskridande innovationsekosystem. Dessa projekt omfattar direkt ekonomiskt stöd till små och medelstora företag för utbildning och för att hjälpa dem att anpassa sina affärsprocesser. Det pågår nio projekt med 73 partnerorganisationer i 25 länder²⁷. Vissa av dessa projekt stöder också hållbarhets- och klimatmål.

Det **WORTH-projekt** som finansieras genom Cosmeprogrammets budget för 2020 syftar till att stärka innovationsförmågan och konkurrenskraften hos små och medelstora företag inom modeindustrin och livsstilssektorn och hjälpa dem med deras omställning till klimatneutralitet och digitalt ledarskap²⁸. Projektet stöder gränsöverskridande partnerskap mellan formgivare, små och medelstora företag, tillverkare och teknikleverantörer för att utveckla innovativa, hållbara och designinriktade affärsidéer. Partnerskapen omfattar ett inkubationsprogram, finansiellt stöd från tredje part (10 000–20 000 euro), coaching, juridisk rådgivning om immaterialrättsliga frågor och stöd för nätverksbyggande. I den första ansökningsomgången för partnerskap (tredjepartsfinansiering) med inriktning på det europeiska Bauhaus valdes 65 partnerskap ut. Det tio månader långa inkubationsprogrammet för dessa partnerskap omfattade 975 timmars skraddarsytt mentorskap, nio workshoppar (varav fem nätbaserade) och 52 nätbaserade moduler och seminarier för grundläggande coaching. Urvalsförfarandena i den andra ansökningsomgången för partnerskap pågår.

Stöd för bedömning av ländernas resultat i förhållande till småföretagsakten och principerna i SMF-strategin – administrativ överenskommelse med JRC och Eurobarometer

En administrativ överenskommelse ingicks med kommissionens gemensamma forskningscentrum (JRC) för att tillhandahålla vetenskapligt stöd för bedömningen av EU-medlemsstaternas resultat vid genomförandet av principerna i småföretagsakten ("Small Business Act" för Europa) och SMF-strategin. JRC fastställde en uppsättning indikatorer baserade på tio dimensioner som definierades tillsammans med GD Inre marknaden, industri, entreprenörskap samt små och medelstora företag och utförde de relaterade kvalitetskontrollerna av uppgifterna. Projektet inleddes 2020 och resultaten användes för de landsvisa faktablad och den årsrapport från resultatgranskningen av små och medelstora företag som offentliggjordes i juli 2021²⁹. Dessa faktablad och rapporter används på permanent basis för att vägleda beslutsfattandet om små och medelstora företag.

2022 års **Flash Eurobarometer-undersökning om små och medelstora företag**, som finansieras genom Cosmeprogrammets budget för 2020, fokuserade på **resurseffektivitet och gröna marknader**. Se punkt 4 nedan för mer information.

²⁷ Belgien, Bulgarien, Kroatien, Cypern, Tjeckien, Tyskland, Danmark, Grekland, Spanien, Finland, Frankrike, Ungern, Island, Italien, Malta, Nederländerna, Polen, Portugal, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Albanien, Montenegro, Serbien och Förenade kungariket.

²⁸ Inom mode och textilier, skodon, läder och päls, möbler/heminredning, smycken och accessoarer.

²⁹ https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/sme-strategy/sme-performance-review_sv.

SMF-företrädare, konferensen för små och medelstora företag och nätbaserad expertkurs vid webbtoppmötet i Lissabon

Under 2020 tillhandahölls tjänster för att organisera i) fyra möten inom nätverket av företrädare för små och medelstora företag³⁰ (företrädare för medlemsstaternas nationella förvaltningar), ii) 2020 års möte i konferensen för små och medelstora företag (ett virtuellt evenemang för intressenter med 984 ombud som deltog online), och iii) en nätbaserad expertkurs i december 2020 vid webbtoppmötet i Lissabon, med över 200 deltagare³¹. Dessa evenemang gav värdefull vägledning och råd för att stödja beslutsfattandet för små och medelstora företag, däribland stöd till nätverket av företrädare för små och medelstora företag vid utarbetandet av årsrapporten för 2020 och rekommenderade åtgärder³².

Kampanjen ”EU Open for Business – a new compass for SMEs”³³

Ett inledande och avslutande evenemang och sex webinarier som finansierades inom ramen för Cosmeprogrammets budget för 2020 hölls i maj 2021 för att ge praktisk information till företag och berörda parter om EU:s program och stödverktyg på områden som immaterialrätt, tillgång till finansiering, internationell handel och den inre marknaden. Antalet deltagare i webinarier, som varierade från 206 till 370, översteg målet på totalt 650, och 80 % av de svarande i den undersökning som genomfördes efter evenemanget uttryckte sig positivt³⁴.

2.4 Särskilt mål D: främja entreprenörskap och företagarkultur

Enligt Cosmeförordningen skulle ett vägledande belopp på 2,5 % av den totala budgeten för 2014–2020 anslås till att främja entreprenörskap och företagarkultur. Under 2020 användes 3,6 miljoner euro för detta mål³⁵ ³⁶, vilket motsvarar 0,8 % av Cosmeprogrammets totala budget.

Stärka den digitala kompetensen och entreprenörskompetensen bland flickor och kvinnor (ESTEAM)³⁷

Detta projekt som stöds inom ramen för Cosmeprogrammets budget för 2020 syftar till att stärka flickors och kvinnors digitala kompetens och entreprenörskompetens och öka deras självförtroende. Projektet kommer att pågå till slutet av 2024. Ett evenemang för flickor med

³⁰ Juni 2020 (online, med 46 deltagare), oktober 2020 (online, med 83 deltagare), november 2020 (online under konferensen för små och medelstora företag, med 67 deltagare) och december 2020 (online, med 72 deltagare).

³¹ De ursprungliga planerna för en fysisk konferens i Berlin ändrades till ett virtuellt evenemang på grund av covid-19-nedstängningen.

³² Rapporten innehåller en översikt över den senaste utvecklingen för små och medelstora företags resultat i Europa och rekommenderade åtgärder (<https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/core/api/front/expertGroupAdditionalInfo/40291/download>). Den lades fram för rådet (konkurrenskraft) i november 2020 (se rådet (konkurrenskraft: inre marknaden och industri) – consilium.europa.eu).

³³ https://commission.europa.eu/events/eu-open-business-new-compass-smes-2021-05-26_sv.

³⁴ Frågorna ”Blev du inspirerad av webinarier?”, ”Kommer det att leda till några åtgärder från din sida?”, ”Motsvarade det dina förväntningar?” och ”Skulle du rekommendera andra att delta?” besvarades av 80 % (i genomsnitt) med ”ja” eller ”ja, utan tvekan”.

³⁵ Detta belopp var lägre 2020 på grund av ansökningsomgången för Erasmus för unga företagare 2019.

³⁶ Finansieringsinstrumenten gavs också högre prioritet under 2020 (66 % av Cosmeprogrammets budget anslags till dessa, medan målet för programmets hela löptid var 60 %). Finansieringsinstrumenten stödde även entreprenörskapsmålen.

³⁷ Mer information finns på [projektets webbsida](#) och i filmerna från de två första ESTEAM-sammanslagningarna (https://eismea.ec.europa.eu/esteem-fests-and-communities-girls-and-women_en).

203 deltagare och 15 lokala workshoppar ägde rum i maj 2022, med fokus på problemlösning, en fallstudie och en övning på försäljningsargumentation. Den första ESTEAM-sammankomsten för kvinnor ägde rum i juni 2022 med ett plenarsammanträde och workshoppar för att främja entreprenörskompetens och digitala färdigheter. Mentorstjänster tillhandahölls fram till slutet av 2022.

De europeiska uppdragen för den sociala ekonomin

De europeiska uppdragen för den sociala ekonomin byggde på erfarenheterna från ett framgångsrikt pilotinitiativ som ägde rum 2018. Detta uppföljningsprojekt som finansierades genom Cosmeprogrammets budget för 2020 anordnade en rad workshoppar med ett stort antal aktörer inom den sociala ekonomin för att utveckla interregionalt samarbete genom utbyte och reproduktion av bästa praxis och interregionalt lärande. Det omfattade 88 stödmottagande organisationer från 27 EU-medlemsstater/länder som deltar i Cosmeprogrammet. Mer än 60 workshoppar inom uppdragen för den sociala ekonomin anordnades, med cirka 2 500 deltagare, och 350 exempel på god praxis rapporterades. Projekten lämnade också en uppsättning rekommendationer för att förbättra den regionala/lokala sociala ekonomin och skapade möjligheter och incitament för framtida partnerskap.

3. Stödåtgärder och administrativa utgifter

Cosmeprogrammets stödåtgärder finansierades genom budgetpost 02 02 01. Totalt anslogs 6,2 miljoner euro till stödåtgärder 2020.

Konferenser och möten anordnades med berörda parter för att diskutera de utmaningar som olika industrisektorer står inför. Andra stödåtgärder omfattade analysarbete såsom studier för att stödja beslutsfattande och informationsverktyg som ger praktiskt stöd till små och medelstora företag.

Studien om **rättsligt skydd av företagshemligheter inom ramen för dataekonomin**³⁸ ger värdefullt stöd för beslutsfattande om hur det rättsliga skyddet av företagshemligheter kan bidra till att skapa en säker miljö för datadelning mellan företag, särskilt inom strategiska sektorer för den europeiska dataekonomin. Den omfattar 13 fallstudier med värdefulla exempel på hur företag hanterar sina företagshemligheter. Många indikatorer för denna studie överträffades, men det fanns vissa svårigheter i de mellanliggande stegen (antalet svar på frågeformulär låg under målet på grund av uppgifternas känslighet, och en viss omplanering krävdes på grund av covid-19-relaterade problem).

Studie om midcap-bolag

Eftersom expanderande företag och midcap-bolag inte omfattas av kommissionens definition av små och medelstora företag³⁹ utesluts de ofta från stödsystemen för små och medelstora företag. Syftet med denna studie var att samla in information om midcap-bolag (statistik samt information om de speciella särdragen hos midcap-bolag och de hinder de stöter på när de gör affärer och expanderar) och att bedöma det potentiella behovet av en särskild politik för att stödja dessa företag och frigöra deras outnyttjade potential att skapa nya arbetstillfällen. Slutrapporten offentliggjordes i november 2022⁴⁰ och spreds till berörda intressenter.

³⁸ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c0335fd8-33db-11ed-8b77-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-267469968>.

³⁹ [Kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag \(EUT L 124, 20.5.2003, s. 36\)](#).

⁴⁰ <https://www.esri.ie/system/files/publications/BKMNEXT429.pdf>.

De administrativa utgifterna utgjorde 3 % av budgeten 2020. De omfattade expertmöten, informations- och kommunikationsåtgärder samt kommissionens utgifter (för GD Inre marknaden, industri, entreprenörskap samt små och medelstora företag) på 3,3 miljoner euro i samband med it-nätverk och annat tekniskt och administrativt stöd. Budgetbidraget från programmet för driften av Easmes genomförandeorgan uppgick till 9,9 miljoner euro.

4. Bidrag till klimatmål, mål för hållbar utveckling, digitala mål och jämställdhetsmål

Nedan ges en kort beskrivning av hur Cosmeprogrammet bidrar till dessa mål, med exempel på åtgärder som bidrar till de olika målen. **Ytterligare information om programmets bidrag till dessa integreringsmål finns i bilaga 4.**

Cosmeprogrammets **bidrag till målet att integrera klimatåtgärder**, vilket har fastställts för alla kommissionens program (totalt 20 % av EU:s budget för 2014–2020), har beräknats till 25,6 miljoner euro (6 % av anslaget under 2020). För de flesta av Cosmeprogrammets åtgärder finns det inga uppgifter om det exakta bidraget till integrering av klimatåtgärder⁴¹, men många projekt och åtgärder fokuserar i viss utsträckning på detta mål. Några exempel på detta är egetkapitalinstrument för tillväxt, Enterprise Europe Network, olika stödåtgärder för kluster inklusive klusterprogrammet för internationalisering och WORTH-partnerskapet för att stärka konkurrenskraften och innovationsförmågan hos små och medelstora företag inom livsstilsbranschen.

En Flash Eurobarometer-undersökning som var särskilt inriktad på små och medelstora företags resurseffektivitet och gröna marknader genomfördes också, och **resultattavlan för den europeiska klimatneutrala industrins konkurrenskraft (CIndECS)**, som utvecklats inom ramen för en administrativ överenskommelse med JRC, håller på att slutföras. Detta arbete har redan bidragit till ett antal viktiga politiska initiativ, däribland underlagsrapporterna från observationsorganet för teknik för ren energi (Ceto) och rättsakten om nettonollindustri. Ytterligare information finns i bilaga 4 nedan.

Många av Cosmeprogrammets åtgärder **bidrar till målen för hållbar utveckling** i Agenda 2030 för hållbar utveckling. Enterprise Europe Network (EEN) och uppdragen för den sociala ekonomin bidrar till hållbarhetsmål 8 (anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt). Hållbarhetsmål 9 (hållbar industri, innovationer och infrastruktur) behandlas inom EEN, Clusters Excellence-projekten och stödåtgärderna för turism (se även avsnittet om digitalisering nedan). Hållbarhetsmål 12 (hållbar konsumtion och produktion) behandlas bland annat i WORTH-projektet för livsstilsbranschen.

Det finns också flera **åtgärder inom Cosmeprogrammet som bidrar till digitaliseringsmålen**. Dessa omfattar projekt för att främja digitalisering, innovation och utnyttjande av ny teknik inom turismsektorn samt offentlig upphandling av innovationsprojekt för att hjälpa myndigheter att köpa in innovativa lösningar före det konkurrensutsatta stadiet på områden som artificiell intelligens, och klusterprojekt för att stimulera korsbefruktning och erfarenhetsutbyte inom digital teknik för den jordbruksbaserade livsmedelsindustrin, fordonsindustrin, textilindustrin och precisionsmedicinindustrin.

Trots att det inte finns något uttryckligt mål om **jämställdhet** i Cosmeförordningen följer åtgärder som stöds inom programmet jämställdhetsprinciperna och tar hänsyn till jämställdhetsdimensionen. Esteam-projektet, som nämns i punkt 2.4, syftar till att främja

⁴¹ Många av åtgärderna inom Cosmeprogrammet omfattade ett visst stöd till klimatrelaterade mål. Eftersom detta alltid fastställdes inom ramen för det mer övergripande konkurrenskraftsmålet fanns det dock i allmänhet ingen särskild budget för åtgärdernas klimatkomponent.

digitalisering och entreprenörskompetensen och självförtroendet bland flickor och kvinnliga företagare. Vissa uppgifter finns också tillgängliga om kvinnliga mottagare av stöd från finansieringsinstrument och kvinnliga projektsamordnare.

5. Slutsatser

Genomförandegraden för driftsbudgeten för både åtaganden och betalningar låg på 99 %. Genomförandegraden för åtaganden ligger därmed på en fortsatt hög nivå, och avspeglar en förbättring av verkställda betalningar för driftskostnader jämfört med föregående år.

Tillgång till finansiering var ett viktigt mål som stod för 66 % av den genomförda budgeten. Under 2020 gjorde Cosmes lånegarantiinstrument det möjligt för finansiella intermediärer att fortsätta att tillhandahålla finansiellt stöd till små och medelstora företag som uppfattades som mer riskfyllda och som hade svårt att få lånefinansiering. Överlag förväntas Cosmes lånegarantiinstrument generera mer än 67 miljarder euro i finansiering under programmets löptid. När det gäller Cosmes egetkapitalinstrument för tillväxt var siffrorna för investeringar i små och medelstora företag som befinner sig i tillväxt- och expansionsfasen på rätt väg för att de ursprungliga långsiktiga målen ska kunna uppfyllas. Vid genomförandet av målen beaktades de särskilda utmaningar som är förknippade med driften av detta instrument.

När det gäller arbetsprogrammet för 2020 fortsatte framstegen i genomförandet av en av de viktigaste rekommendationerna i programmets halvtidsöversyn: att fokusera på större, strategiska åtgärder och samtidigt behålla en viss flexibilitet för att testa nya idéer. Flaggskeppsinitiativ som Enterprise Europe Network, Erasmus för unga företagare och finansieringsinstrumenten stod för 75 % av åtagandena i Cosmeprogrammets budget för 2020.

Under 2021 tillhandahöll EEN (medfinansierat genom 2020 års budget) 37 925 små och medelstora företag mervärdetjänster inom rådgivning⁴² för att öka deras internationella konkurrenskraft och hållbarhet. Nätverkets digitala tjänster nådde fler än 20 miljoner små och medelstora företag. Nätverket gav också värdefullt stöd till små och medelstora företag under hela covid-19-krisen genom att vid behov anpassa sina tjänster och modeller för att tillhandahålla tjänster.

Många andra åtgärder i programmet utmärkte sig genom sina goda resultat och den höga kvaliteten på tjänsterna. Till exempel tillhandahöll Centrumet för industriellt samarbete mellan EU och Japan ett brett utbud av tjänster för att hjälpa små och medelstora företag att göra affärer med Japan och inom ekonomisk diplomati. De internationella immaterialrättsliga hjälpcentralerna för små och medelstora företag tillhandahöll små och medelstora företag värdefull rådgivning, utbildning och evenemang om immaterialrättsliga frågor med anknytning till Kina, Sydostasien, Latinamerika (som omfattade 440 utbildningstillfällen med 6 569 deltagare) och Indien.

Mindre åtgärder gav också användbart stöd för att hjälpa små och medelstora företag med innovation och med att förbättra sin konkurrenskraft och hållbarhet. Den första ansökningsomgången för partnerskap inom WORTH-projektet för modeindustrin och livsstilssektorerna stödde till exempel 65 partnerskap mellan formgivare, små och medelstora företag, tillverkare och teknikleverantörer via ett tio månader långt inkubationsprogram som

⁴² Dessa små och medelstora företag mottog en rad tjänster som var anpassade efter deras särskilda behov vid olika tidpunkter. Ett centralt inslag i EEN:s tjänstemodell är att upprätta mer långvariga relationer med små och medelstora företag och stödja dem på medellång sikt för att hjälpa dem att hantera alla de problem, utmaningar och möjligheter de står inför.

omfattade 975 timmars skraddarsytt mentorskap. Ytterligare ansökningsomgångar för partnerskap har offentliggjorts för att fortsätta detta stöd. Det förekom också ett antal projekt i samarbete med upphandlingsmyndigheter för att skapa nya möjligheter för små och medelstora företag att leverera innovativa produkter och tjänster till den offentliga sektorn.

Sist men inte minst tillhandahöll flera studier som finansierades genom programmet, bland annat resultattavlan för den europeiska klimatneutrala industrins konkurrenskraft (CIndECS), studien om rättsligt skydd av företagshemligheter inom ramen för dataekonomin och studien om midcap-bolag, värdefulla resultat och en grundlig analys som användes för att stödja det politiska arbetet.

Cosmeprogrammet visade också att det på ett effektivt sätt kan hjälpa små och medelstora företag att hantera nya utmaningar. Flera åtgärder och projekt som fick stöd genom 2020 års budget, däribland EEN, lanserade särskilda tjänster för att hjälpa små och medelstora företag att hantera frågor som rörde covid-19-krisen. Många projekt inom Cosmeprogrammet har en löptid på tre till fyra år. Ett litet antal pågående projekt som finansierades genom 2020 års budget påverkades från och med 2022 av **Rysslands militära aggression i Ukraina**. Vid behov godkändes förlängningar av projekt vars verksamhet hade anpassats för att ta hänsyn till krissituationen. Ett exempel är projektet P2GREEN-EST, som syftade till att hjälpa små och medelstora företag i EU att få tillgång till upphandlingsmöjligheter utanför EU med Ukraina som den avsedda målmarknaden⁴³. Mer nyligen kunde vissa av Cosmeprogrammets projekt från 2020 som fortfarande pågick vid utbrottet av den ryska aggressionen i Ukraina anpassa sina tjänster för att hjälpa EU-företagen att hantera de utmaningar som blev följden, såsom problem med leveranskedjan, och erbjuda ukrainska företag visst stöd (se punkt 2.3 ovan).

Kopplingarna till andra EU-program och EU-fonder optimerades. Till exempel fick Cosmes lånegarantiinstrument ett tillskott på ytterligare 714 miljoner euro tack vare en garanti på 1 miljard euro till EIF från Europeiska fonden för strategiska investeringar. Detta användes för att stödja små och medelstora företag som stod inför likviditetsproblem på grund av covid-19-krisen. Nätverket Enterprise Europe Network utvecklade synergier med Horisont 2020, Europeiska innovationsrådet (EIC) och ett stort antal EU-program och stödsystem. Det förekom också flera exempel på samarbete med pågående eller tidigare projekt inom Cosmeprogrammet. Det gällde i synnerhet EEN, WORTH och flera av de upphandlingsrelaterade åtgärderna.

När det gäller Cosmeprogrammets pågående åtgärder från 2020 kommer övervakningen att fortsätta, med särskild uppmärksamhet på åtgärder som planerades om på grund av covid-19 och fall där särskilda problem identifierades. Genom den regelbundna övervakningen säkerställdes också att budgeten omfördelades till de mest framgångsrika verksamheterna med för många ansökningar. Exempelvis anslogs 815 107 euro i återstående medel från arbetsprogrammet för 2020 till projekt på reservlistan för ansökningsomgången för turism för att öka utnyttjandet av digitalisering, innovation och ny teknik inom sektorn. Ett annat exempel är överföringen från egetkapitalinstrumentet för tillväxt till lånegarantiinstrumentet.

Erfarenheterna från denna övervakning kommer även att bidra till utformningen av åtgärder för kommande år, särskilt arbetet med att säkerställa en bättre kontinuitet i

⁴³ Eftersom detta projekt drabbades hårt när kriget bröt ut frystes bidragsavtalet. Efter en omvärdering av situationen flera månader senare ändrades bidragsavtalet så att det omfattade ytterligare ett mälland utanför EU, vilket gjorde det möjligt för projektet att återuppta sin verksamhet.

flaggskeppsinitiativen⁴⁴ och det pågående arbetet med att förbereda 2024 års arbetsprogram för pelaren för små och medelstora företag.

Överlag är Cosmeprogrammets åtgärder från 2020 på rätt väg för att uppnå sina mål. Många åtgärder har redan uppnått sina mål, och de projekt som påverkades av covid-19-krisen är åter på rätt spår. De åtgärder som stöds genom programmet fortsätter att främja konkurrenskraft, tillväxt och sysselsättning, och många projekt inom programmet, särskilt EEN och stödåtgärderna för kluster, har visat sin förmåga att tillgodose de små och medelstora företagens föränderliga behov och reagera flexibelt på nya utmaningar.

⁴⁴ Dessa stöds nu genom pelaren för små och medelstora företag inom programmet för den inre marknaden. I synnerhet är Enterprise Europe Network, Erasmus för unga företagare och de gemensamma klusterinitiativen nu fleråriga åtgärder som får medfinansiering fram till 2024 för att skapa bättre kontinuitet på medellång sikt för dessa tjänster. Se även punkt 3 i dessa slutsatser.

Bilaga 1 – Genomförande av Cosmeprogrammets budget 2020
(alla siffror anges i euro)

Budgetpost		Åtaganden			Betalningar		
		<i>alla fondkällor</i>			<i>alla fondkällor</i>		
		Ursprunglig budget	Genomförd budget	Genomförande %	Krediter tillgängliga för betalningar	Verkställd betalning	Genomförande %
02 02 02	Tillgång till finansiering	290 041 750	290 041 750	100 %	333 931 327	328 837 656	98 %
02 02 01	Marknadstillträde, företagsklimat och entreprenörskap						
	Genomfört av GD GROW	10 049 697	10 026 133	100 %	8 901 623	8 878 059	100 %
	Delegerat till Easme	126 489 262	123 066 819	97 %	132 390 902	132 390 902	100 %
	Totalt	136 538 959	133 092 952	97 %	141 292 525	141 268 961	100 %
02 01 04 01	Administrativ budget	3 619 046	3 333 968	92 %	3 619 046	1 033 829	29 %
02 01 06 01	Easme – administrativ budget (driftsbudget)	10 330 544	9 916 195	96 %	10 330 544	9 916 195	96 %
	Summa	440 530 299	436 384 865	99 %	489 173 442	481 056 641	98 %

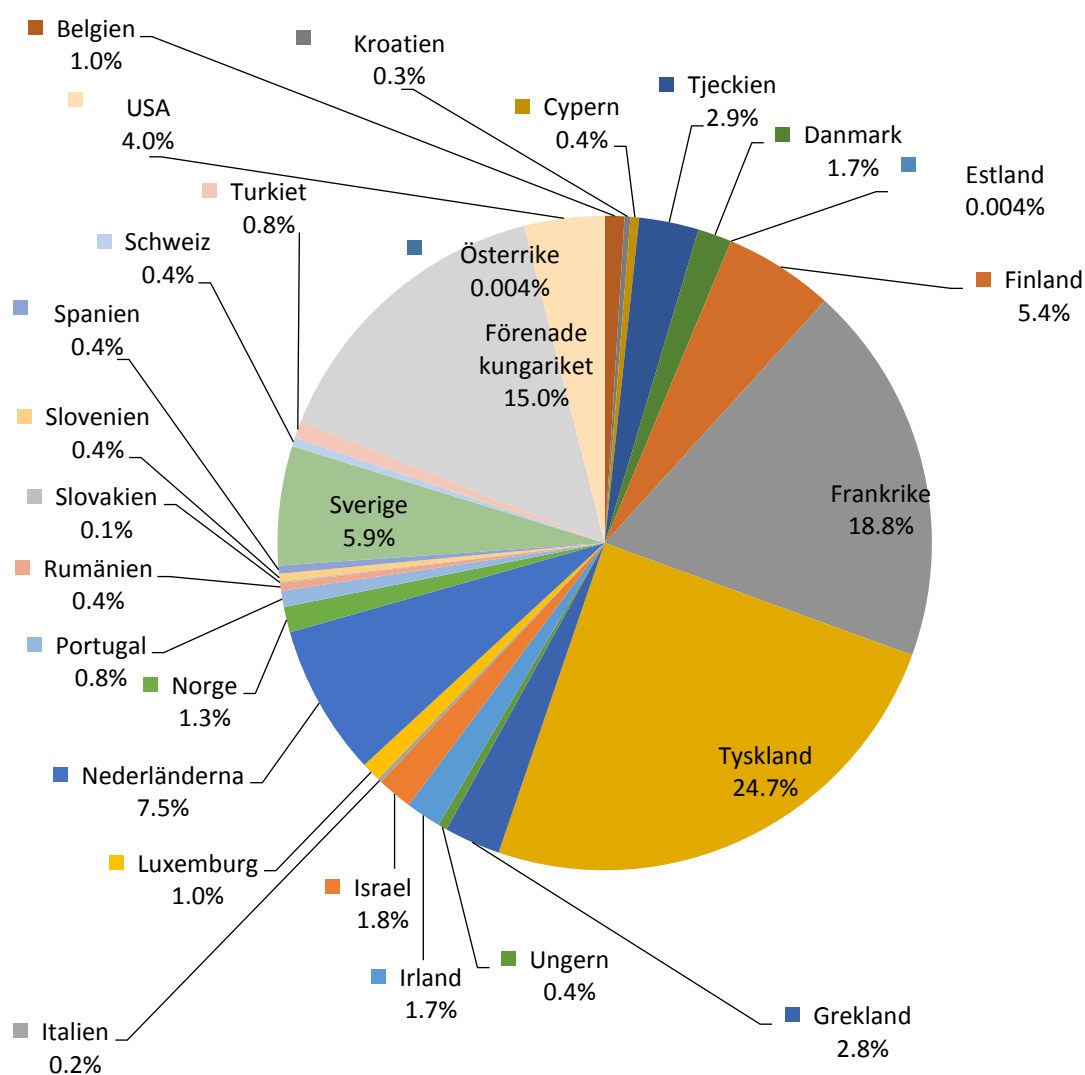
Bilaga 2 – Landsvisa uppgifter

1. Finansieringsinstrument

Diagrammen nedan visar den geografiska fördelningen av det finansiella stöd som små och medelstora företag mottagit i olika länder. De landsvisa uppgifterna visar det sammantagna resultatet baserat på alla åtaganden 2014–2020. När det gäller finansieringsinstrumenten innebär det sätt på vilket de genomförs att de årliga åtagandena bidrar till de övergripande resultaten, som även baseras på budgetåtaganden från tidigare år.

Egetkapitalinstrumentet för tillväxt

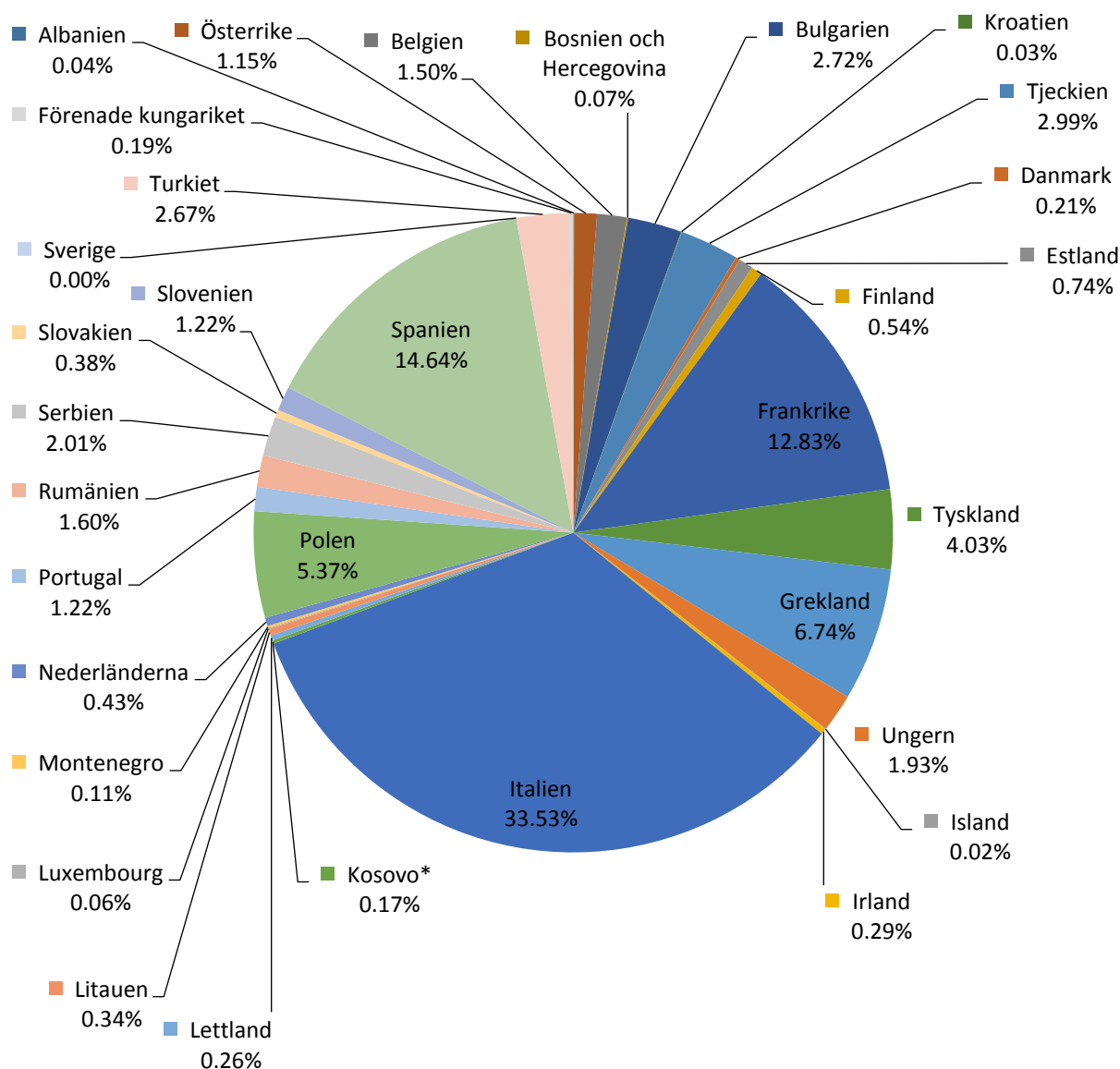
Vid utgången av 2021 hade investeringar på totalt 2,6 miljarder euro från Cosmeprogrammets budget för 2014–2020 gjorts i 28 länder (25 % av detta belopp investerades i Tyskland, 19 % i Frankrike och 15 % i Förenade kungariket).

Lånegarantiinstrumentet

Geografisk spridning

Vid utgången av 2021 hade lånegarantiinstrumentet tillhandahållit garantier och motgarantier till finansiella intermediärer i 33 länder (26 medlemsstater och sju andra länder som deltog i Cosmeprogrammet). Detta ledde till en finansiering på 50 miljarder euro till över 800 000 små och medelstora företag.

* Denna beteckning påverkar inte ståndpunkter om Kosovos status och är i överensstämmelse med FN:s säkerhetsråds resolution 1244/1999 och med Internationella domstolens utlåtande om Kosovos självständighetsförklaring.

Ländernas deltagande avseende de särskilda målen 2–4 (marknadstillträde, förbättra grundförutsättningar och konkurrenskraft samt entreprenörskap)

Cosmeprogrammets projekt valdes ut på grundval av kriterierna i ansökningsomgångarna, i synnerhet förslagets relevans, kvalitet och effekter. Den europeiska dimensionen beaktades också. Projekten valdes dock inte ut enbart på grundval av geografiska kriterier.

Det EEN-nätverk som finansierades genom 2020 års budget omfattade alla EU-medlemsstater och tillhandahöll tjänster till små och medelstora företag inom alla regioner i EU. EEN-medlemmar fanns även i Island och i associerade länder som deltog i programmet. Även om Förenade kungariket formellt lämnade EU den 31 januari 2020 fortsatte landet att delta i EEN fram till programmets slut, men deltog inte längre i styrningsstrukturer.

Många av de andra större åtgärderna hade också en god spridning av stödmottagare mellan de olika EU-medlemsstaterna och andra deltagande länder, vilket illustreras nedan.

Antal stödmottagare per land för fyra större åtgärder inom Cosmeprogrammet

Land	Clusters Excellence	Turism: TourINN*	De europeiska uppdragen för den sociala ekonomin	Klusterprogrammet för internationalisering (alla sektorer inkl. försvar)	Summa för dessa fyra åtgärder
Albanien	0	1	0	0	1
Österrike	0	0	1	0	1
Belgien	0	3	7	4	14
Bulgarien	2	2	1	2	7
Cypern	0	1	0	2	3
Tjeckien	3	1	1	0	5
Tyskland	5	3	2	2	12
Danmark	3	1	1	3	8
Estland	2	0	1	1	4
Grekland	1	2	3	0	6
Spanien	14	14	13	16	57
Finland	2	2	2	0	6
Frankrike	7	2	5	14	28
Kroatien	0	5	3	0	8
Ungern	3	1	3	1	8
Island	0	1	0	0	1
Irland	0	0	5	0	5
Italien	7	11	12	12	42
Lettland	1	0	1	0	2
Litauen	6	0	0	0	6
Luxemburg	0	0	0	0	0
Malta	0	1	1	0	2
Montenegro	0	1	0	0	1
Nederländerna	2	1	5	2	10
Polen	4	1	3	3	11
Portugal	5	6	7	5	23
Rumänien	4	2	1	2	9
Serbien	1	4	1	1	7
Sverige	2	0	2	1	5

Slovakien	0	1	0	1	2
Slovenien	0	5	3	3	11
Turkiet	1	0	3	0	4
Förenade kungariket	1	1	1	0	3
Totalt	76	73	88	75	312

De första tre ansökningsomgångarna i denna tabell (Clusters Excellence, TourINN* – Öka utnyttjandet av digitalisering, innovation och ny teknik inom turism genom gränsöverskridande samarbete och kapacitetsuppbyggnad samt de europeiska uppdragen för den sociala ekonomin) omfattade stödmottagare från nästan alla EU-medlemsstater och ett visst deltagande från Island och associerade länder. Klusterprojekten för internationalisering omfattar de flesta av EU:s medlemsstater:

- Clusters Excellence: 76 partnerorganisationer från 22 EU-medlemsstater och andra länder som deltar i programmet.
- Öka utnyttjandet av digitalisering, innovation och ny teknik inom turismsektorn (TourINN): 73 partnerorganisationer i 25 länder.
- De europeiska uppdragen för den sociala ekonomin: 88 stödmottagande organisationer från 27 EU-medlemsstater.
- Klusterprogrammet för internationalisering (inklusive åtgärder inom programmet för internationalisering av små och medelstora företag inom försvarssektorn): 75 stödmottagare i 18 medlemsstater.

För samtliga fyra av dessa stödordningar var deltagandet från Spanien och Italien markant högre, och även deltagandet från Frankrike och Tyskland, om än i något mindre grad. Detta är dock inte nödvändigtvis en tendens inom alla Cosmeprogrammets åtgärder och/eller under alla år inom programmet. Det skulle vara lämpligt att undersöka detta ytterligare i den pågående slutliga utvärderingen av programmet.

Bilaga 3 – Exempel på projekt och framgångar

Textruta 1. Exempel på ett projekt med stöd från egetkapitalinstrumentet för tillväxt – Finnsiirto – Finland – maskiner

Finnsiirto, med säte i Lieto, strax öster om Åbo i sydvästra Finland, bedriver verksamhet inom försäljning av gaffeltruckar och logistik. De arbetar ständigt med att förnya sig och göra små förändringar för att skilja ut sig från sina konkurrenter, och fokuserar på förändringar som deras kunder är intresserade av: ”Vi försöker alltid att tänka på vad vi skulle vara intresserade av om det var vi som var kunder”, förklarar Kalle Dahlman, affärschef på Finnsiirto. Från början sålde de begagnade gaffeltruckar. Med tiden började de inrikta sig på uthyrning och underhåll av maskinparker i stället för försäljning av enstaka fordon, och verksamheten växte snabbt.

De började leta efter en investerare för att finansiera den snabba tillväxten och kom i kontakt med Folmer, ett riskkapitalbolag med stöd från EIF. ”Efter det första mötet stod det klart för oss att båda sidor var redo och litade på varandra.” Folmers investeringar gjorde det möjligt för Finnsiirto att öka sina volymer betydligt, öka sin personal, utöka lagren och bygga ett nytt huvudkontor. ”Det ger oss en mycket starkare position”, avslutar Kalle. Sedan dess har företaget fortsatt att växa, utökat sin verksamhet i Baltikum med ett försäljningskontor i Tallinn och köpt två andra företag, Simeri och Suomen Telakone, och tillsammans utgör de tre ett av Finlands största maskinföretag.

Ytterligare information – [fallstudien Folmer: Finnsiirto \(Finland\), maskiner – COSME EGF/EFSE \(eif.org\)](#)

Textruta 2. Exempel på ett projekt med stöd från lånegarantiinstrumentet – GardenLiving – Finland – trädgård och gröninredning

GardenLiving är ett innovativt finskt trädgårdsföretag som säljer trädgårdsprodukter och tillhandahåller tjänster inom landskapsarkitektur, gröninredning och underhåll och förnyelse av trädgårdar. Dess utställningslokaler erbjuder en attraktivt, innovativ plats för inköp av växter och trädgårdsmaterial och för rådgivning från experter. GardenLivings grundare och chef, Eva Wuite, som är till hälften holländska och till hälften finska, får sin inspiration av den finska naturen och trenderna i Nederländerna. När covid-19-pandemin kom blev allt nedstängt, och alla beställningar av trädgårdsartiklar upphörde omedelbart. Men räkningarna behövde betalas – de hade redan köpt in sina lager för hela säsongen (april–oktober).

GardenLiving lyckades få ett EU-garanterat lån genom Finnvera, med stöd av EIF: ”Vi behövde det extra lånet för att klara den här svåra perioden. Det hjälpte oss att ta oss igenom den och gjorde det också möjligt för oss att utöka våra tjänster och planera för e-handel när den andra vågen blev mer intensiv. Kassaflödet gav oss mer tid att reagera.” Eva är övertygad om att företaget har stor potential i framtiden. ”Om det är en sak jag är säker på så är det att grönt får dig att må bra”, avslutar hon.

Mer information finns på [STARTSIDA | GardenLiving](#)

Textruta 3. Ett framgångsrikt exempel från EEN – W•SENSE – Italien – trådlösa undervattensnätverk

År 2017 utvecklade W•SENSE, ett företag som avknoppats från Sapienza-universitetet i Rom, en lösning för att säkerställa interoperabilitet mellan trådlösa undervattensnätverk. Tack vare den nya teknikens originalitet och den stora efterfrågan började W•SENSE växa snabbt. De behövde plötsligt öka sitt rörelsekapital enormt för att kunna genomföra sina kontrakt. Trots deras spetsteknologi och den stora efterfrågan vägrade fem olika banker att ge dem ett lån.

W•SENSE kontaktade den lokala representationen för Enterprise Europe Network (EEN) vid Unioncamere Lazio och utnyttjade EEN:s rådgivningstjänster för expanderande företag. EEN hjälpte bland annat W•SENSE med att utarbeta en gedigen affärsplan och med att få ett banklån på 500 000 euro från en av låneförmedlarna i ett EU-stött lånegarantisystem. W•SENSE deltog också i EEN-evenemang för att stärka sina internationella kontakter.

Stödet från EEN har gjort det möjligt för W•SENSE att öka sin omsättning och har skapat arbetstillfällen i Italien och i hela Europa. ”Vårt företag fördubblade sin storlek till 23 personer i tre europeiska länder”, säger Chiara Petrioli, VD för W•SENSE. De har nu kontor i Italien, Norge och Förenade kungariket och har tecknat fleråriga kontrakt med viktiga aktörer inom vattenbruk, försvar, energi och miljö. ”Vi växer snabbt, med en förväntad årlig tillväxttakt på omkring 70 procent under de kommande fem åren”, säger Petrioli. ”Vi får hela tiden stöd av nätverket.”

Andra exempel på projekt, särskilt kluster- och turismprojekt som stöder digitaliserings- och hållbarhetsmål, behandlas kortfattat i bilaga 4 nedan.

Bilaga 4 – Bidrag till klimat-, hållbarhets-, digitaliserings- och jämställdhetsmål

1. Klimat

För många åtgärder rapporterades bidrag till målen för klimatintegrering. Nedan ges några exempel:

EEN hjälper små och medelstora företag att ta itu med klimatrelaterade utmaningar på olika sätt. Det hjälper dem till exempel med att använda innovation för att bli mer energi- och resurseffektiva genom att minska mängden avfall och minimera energiförbrukningen, vilket gör att de kan minska sitt koldioxidavtryck. Nätverket har även sektorsspecifika och tematiska grupper som fokuserar på hållbart byggande, intelligent energi, miljö och den cirkulära ekonomin. EEN har över 200 sakkunniga företagsrådgivare som är specialiserade på klimatrelaterade frågor, såsom den cirkulära ekonomin, intelligent energi, hållbart byggande och grön teknik⁴⁵.

Cosmes **egetkapitalinstrument för tillväxt** har investerat 6,7 miljoner euro i en riskkapitalfond vars verksamhet inriktades på ren teknik.

https://www.eif.org/what_we_do/equity/single_eu_equity_instrument/cosme_efg/intermediaries.pdf.

Under hela programperioden underlättade egetkapitalinstrumentet för tillväxt investeringar på över 62 miljoner euro i små och medelstora företag som är verksamma inom energi- och miljösektorn. Investeringarna i denna sektor ökade ytterligare efter programperioden.

https://www.eif.org/what_we_do/equity/single_eu_equity_instrument/cosme_efg/cosme-efg-implementation-update.pdf.

I 2022 års **Flash Eurobarometer-undersökning om små och medelstora företag, resurseffektivitet och gröna marknader**, som finansierades genom Cosmeprogrammets budget för 2020, undersöks små och medelstora företags resultat och åtgärder för att bli mer resurseffektiva, vilka hinder de ställs inför och möjligheterna till politiska åtgärder för att påskynda de små och medelstora företagens gröna omställning. Eurobarometerundersökningen används i beslutsfattande för att stödja små och medelstora företag i den gröna omställningen, i linje med EU:s uppdaterade industristrategi (inklusive omställningsvägar). Slutrapporten offentliggjordes i mars 2022: [Små och medelstora företag, resurseffektivitet och gröna marknader – mars 2022 – Eurobarometerundersökning \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurobarometer/flash_eurobarometer/flash_eurobarometer_977_en).

Inom initiativet **Clusters Go International** behandlar sex av de tolv projekten frågor som rör klimatförändringar. För tre av projekten beräknas totalt 1,6 miljoner euro användas till klimatmål (40 % av den totala budgeten för dessa projekt):

- ESECA: Projekt för europeiska små och medelstora företag inom sektorerna **förnybar energi och smarta nät** som syftar till att hjälpa dem att utveckla en gemensam internationaliseringsstrategi med gemensamma mål för Afrika söder om Sahara.

⁴⁵ Denna övervakningsrapport fokuserar på tjänster från Enterprise Europe Network som medfinansieras via Cosmeprogrammet. EEN tillhandahöll även en ytterligare särskilt definierad uppsättning tjänster med stöd från Horisont 2020-programmet (centrala kontoförvaltningstjänster för instrumentet för små och medelstora företag samt tjänster för att hjälpa små och medelstora företag att förbättra sin innovationsledningskapacitet).

- ICBuild: Projekt som främjar internationalisering för **cirkularitet i byggnadsmiljön**.
- euWater4i-SD: Det europeiska initiativet om **vattensmarta lösningar** för att främja hållbar utveckling internationellt.

Dessutom behandlar följande projekt även frågor som rör klimatförändringar:

- REC-N-COMP: Internationalisering av europeisk **bearbetningsteknik för kompositmaterial baserade på återvunnet material och uttjänta produkter**.
- H2Global: Projekt inriktat på att göra Europa tekniskt och industriellt världsledande inom den **gröna vätgasekonomin**.
- AEWEN: Projekt för att skapa ett nätverk för aktörer inom **vatten och energi i Afrika och EU**.

Mer information om alla dessa projekt finns på den europeiska plattformen för klustersamarbete⁴⁶.

Den **digitala plattform för nätverket för offentliga upphandlare** som fick stöd genom 2020 års budget togs i drift i april 2023. Den stöder ett samarbete mellan tio grupper av stora inköpare för att sammanställa gemensam information om särskilda upphandlingsbehov (bl.a. solpaneler). Det uppskattas att 40 % (400 000 euro) av projektets budget (1 000 000 euro) har avsatts för klimatåtgärder.

Studien om midcap-bolag omfattade även miljömässig hållbarhet, bland annat åtgärder som midcap-bolag har vidtagit för att öka sin miljömässiga hållbarhet (sänkt energiförbrukning, återvinning osv.) och deras största utmaningar på detta område.

2. Bidrag till målen för hållbar utveckling

Många av Cosmeprogrammets projekt bidrar till flera av målen för hållbar utveckling. Följande är några exempel:

Verktyget ”**Initiatives for a Built Environment**” har utvecklats för att stödja omställningen till hållbarhet inom byggindustrin och en inkluderande bebyggd miljö. Det används för att bedöma och övervaka nationella reformer och offentliga investeringsprogram inom byggande som EU-27-länderna genomför inom ramen för sina nationella återhämtnings- och resiliensplaner. Detta projekt bidrar till hållbarhetsmålen 1 (överkomliga bostäder), 3 (en bebyggd miljö av hög kvalitet), 5 (kompetensutveckling), 7 (kopplat till renoveringsvägen och andra initiativ), 8 och 9 (konkurrenskraft, innovation, produktivitet och hållbarhet inom EU:s byggindustri), 11 och 15 (den bebyggda miljön), 13 (energieffektivitet) och 16 (institutionella reformer).

Den **resultattavla för den europeiska klimatneutrala industrins konkurrenskraft (CIndECS)** som beskrivs i avsnittet om hållbarhetsmål 13 bidrar också till hållbarhetsmål 7 (hållbar energi för alla) genom bedömningen av lösningar för ren energi, och hållbarhetsmål 9 (hållbar industri, innovationer och infrastruktur) genom inriktningen på förbättring av infrastrukturens motståndskraft, bedömningen av nya klimatneutrala lösningar för olika industriella ekosystem och inriktningen på nya och innovativa lösningar.

Mål 8 (anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt)

⁴⁶ <https://profile.clustercollaboration.eu>

Relevanta åtgärder omfattar **Enterprise Europe Networks** tjänster för att hjälpa små och medelstora företag att uppnå hållbar tillväxt, de olika åtgärderna för att stödja **kluster** och **de europeiska uppdragen för den sociala ekonomin** (ett fokusområde för dessa uppdrag var lokala eller regionala åtgärder mot arbetslöshet).

Mål 9 (hållbar industri, innovationer och infrastruktur)

Enterprise Europe Network hjälpte små och medelstora företag att övergå till cirkulära affärsmodeller och att använda miljövänligare och mer energieffektiv teknik. Nätverket hade kommit långt i arbetet med att införa fullständiga hållbarhetstjänster under förberedelserna av det nya nätverket från och med 2022⁴⁷.

Hållbarhetsmål 9 stöddes också genom olika åtgärder för kluster. **EVOLUTE-projektet i programmet European Cluster Excellence** hjälper till exempel kluster inom fordons- och anläggningsmaskinindustrin att förbättra sina resultat genom att stärka kompetensen och fördjupa kunskaperna hos sex kluster i Europa. Detta projekt stöder också genomförandet av ClusterXchange-programmet, som syftar till att underlätta internationellt, sektorspecifikt och sektorsövergripande samarbete mellan kluster, små och medelstora företag och stora organisationer. Detta hjälper företag och anställda att förbereda sig inför framtida utmaningar och bidrar till att **främja innovation som skapar produkter och tjänster i världsklass**.

Projekten för **strategiska allianser för små och medelstora företags utnyttjande av avancerad teknik för den ekonomiska återhämtningen** var också inriktade på att hjälpa små och medelstora företag att införa innovativa tekniska lösningar. **Projektet ReStartSMEs**, som fick stöd inom denna ansökningsomgång, hjälpte små och medelstora företag i tillverkningsindustrin att anpassa sig till värdekedjor och ny efterfrågan till följd av covid-19.

Mål 12 (hållbar konsumtion och produktion)

WORTH-projektet för att främja konkurrenskraft och innovation för små och medelstora företag inom livsstilsbranschen bidrar till mål 12 för hållbar utveckling. Den andra ansökningsomgången för partnerskap för små och medelstora företag var inriktad på den gröna och den digitala omställningen, bland annat den cirkulära ekonomin, effektiv användning av energi och resurser, omställning till mer hållbar produktion och konsumtion; social innovation och social delaktighet; och minskning av koldioxidavtrycket. Till exempel syftar Framiores koncept med klädkollektioner till att öka livslängden för kvinnokläder genom att företaget erbjuder kläder av hög kvalitet som inte blir omoderna, tillsammans med funktioner för att skraddarsy och anpassa kläder, och ett program för reparationer och inbyten⁴⁸.

⁴⁷ Detta ledde till att Enterprise Europe Network inrättade hållbarhetsrådgivare från och med 2022. Sedan början av 2022 omfattar nätverkets kundbedömning av små och medelstora företag (som är utgångspunkten för att fastställa vilka av nätverkets tjänster som ett företag behöver) samtliga miljömässiga, sociala och ekonomiska aspekter. Hållbarhet integreras i alla nätverkets tjänster som omfattar innovation och tillgång till finansiering. Dessa nya tjänster täcker in olika områden, såsom avfallshantering och vattenförvaltning, användning av ren energi, övervakning av och rapportering om de mänskliga rättigheterna, arbetstagares rättigheter, säkerhet och hälsa.

⁴⁸ https://worth-partnership.ec.europa.eu/projects/framiores-capsule-collection_sv.

Vissa av de pågående **turismprojekten** stöder också hållbarhets- och klimatmål, till exempel projektet **TourINN-act**⁴⁹.

Klusterprojekten för internationalisering omfattar även hållbar konsumtion och produktion inom olika sektorer, bland annat energi- och vattenförbrukning, vattensmarta lösningar och förnybar energi och smarta nät.

Mål 13 (bekämpa klimatförändringen)

En relevant åtgärd är utvecklingen av en **resultattavla för den europeiska klimatneutrala industrins konkurrenskraft (CIndECS)** för att bedöma EU:s konkurrenssituation i fråga om 28 klimatneutrala lösningar. Genom detta arbete identifieras styrkor och svagheter hos varje lösning baserat på tio specifika kriterier. Resultaten kommer att ge beslutsfattare på både nationell nivå och EU-nivå stöd för att utveckla mer riktade stödåtgärder. Den totala EU-finansieringen för denna åtgärd (**430 000** euro) har avsatts helt för klimatmål. Projektets resultat har redan bidragit till och nämnts i följande policydokument:

- Rättsakt om nettonollindustrin (COM(2023) 161, SWD(2023) 68 final), *Investment needs assessment and funding availabilities to strengthen EU's Net-Zero technology manufacturing capacity*, s. 55, 74, 76, 103.
- Rättsakt om nettonollindustrin (COM(2023) 161, SWD(2023) 68, s. 10).
- 2021 och 2022 års rapporter om konkurrenskraften på området ren energiteknik (COM(2021) 952 final, inklusive åtföljande dokument, respektive COM(2022) 643 final).
- **CIndECS** gav också underlag till flera rapporter från observationsorganet för teknik för ren energi (Ceto) (https://setis.ec.europa.eu/publications/clean-energy-technology-observatory-ceto/ceto-reports-2022_sv). Slutrapporten ska lämnas i september 2023.

Även EEN, WORTH och ”Initiatives for a Built Environment” bidrar till hållbarhetsmål 13 (se även rubriken klimatåtgärder ovan).

Den sociala dimensionen av målen för hållbar utveckling

En del av Cosmeprogrammets åtgärder och projekt har en **social dimension** (åtgärder för den sociala ekonomin och åtgärder för kvinnliga företagare och andra särskilda grupper av företagare). Andra projekt och åtgärder inom Cosmeprogrammet har en social dimension som ingår i de mer övergripande målen om hållbarhet och konkurrenskraft (t.ex. vissa projekt inom turism och det ovannämnda WORTH-projektet). Den första ansökningsomgången för partnerskap för små och medelstora företag inom **WORTH** anpassades till det nya europeiska Bauhaus-initiativet. Den bidrog till målen för hållbar utveckling genom att öka medvetenheten om och/eller utvecklingen av lösningar som bidrar till vackrare, hållbarare och mer inkluderande boendemiljöer. Flera klusterprojekt är inriktade på sociala mål, bland annat **EXCELIVING-projektet inom Clusters Excellence-programmet, som fokuserar på en smart, hälsosam, åldersvänlig och hållbar boendemiljö**. Projektet hjälper kluster som är aktiva inom dessa områden att se över sina strategier och utveckla nya tjänster, och tillhandahåller studier, besök, webinarier och kontaktskapande verksamheter inriktade på dessa områden.

⁴⁹ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-details/31059643/101038173/COSME>.

3. Bidrag till de digitala målen

Flera åtgärder stöder digitalisering i kombination med andra mål. Det gäller bland annat klusteråtgärderna och ansökningsomgången för digitalisering, innovation och ny teknik inom turism genom gränsöverskridande samarbete och kapacitetsuppbyggnad.

I dessa ansökningsomgångar fanns det vissa enskilda projekt som var mer specifikt inriktade på digitalisering. **Turismprojektet EU DigiTOUR** stöder till exempel europeiska små och medelstora turistföretag som släpar efter i sin digitala omställning och stärker samarbetet inom turismekosystemet för utveckling av nya, innovativa och smarta turislösningar, produkter, tjänster, kompetenser och nya affärsmodeller genom användning av **artificiell intelligens, sakernas internet, virtuell verklighet, förstärkt verklighet och stordata**. Det högsta bidragsbeloppet för detta projekt är 999 963 euro. Projektet omfattar nio partnerorganisationer från fem länder (Kroatien, Italien, Serbien, Slovenien och Tyskland).

Ett annat exempel är projektet **EURO-EMOTUR** inom turism. Projektet ägnar särskild uppmärksamhet åt tekniker för neuromarknadsföring för att stärka små och medelstora företags digitala anseende och förbättra deras resultat och nyckelprestationsindikatorer på både kort och lång sikt. Det pågående projektet, som har ett högsta bidragsbelopp från EU på 563 236 euro, har sex partner i fem länder (Belgien, Finland, Förenade kungariket, Italien och Spanien).

Inom initiativet om **nätverket för offentliga uppköpare** (tjänsteavtal) behandlar en av de tio grupper av stora inköpare som stöds genom den **digitala plattformen** artificiell intelligens. Denna plattform hjälper offentliga upphandlare att sammanställa gemensam information om särskilda upphandlingsbehov på detta område och att arbeta med gemensamma kravspecifikationer.

Clusters Excellence-projektet EPIX syftar till att höja kompetensen hos kluster som arbetar med smarta städer. Ett annat Clusters Excellence-projekt, MEDIC-NEST, arbetar med att skapa ett europeisk metakluster inom precisionsmedicin. Projektet omfattar ClusterXchange-utbyten för att stimulera korsbefruktning och erfarenhetsutbyte inom digital teknik. Det finns även klusterprojekt som fokuserar på digitalisering i sektorer som jordbruksbaserade livsmedel (projektet AgriFoodX5.0), mode (projektet CLOTH) och fordons- och anläggningsmaskiner (projektet EVOLUTE)⁵⁰.

4. Bidrag till målen för jämställdhetsintegrering

Även om inget specifikt jämställdhetsmål anges i den rättsliga grunden för Cosmeprogrammet beaktas denna dimension i alla åtgärder.

För egetkapitalinstrumentet för tillväxt och lånegarantiinstrumentet följs jämställdhetsdimensionen upp i Europeiska investeringsfondens halvårsanalyser. Den senaste analysen från 2020 visar att år 2019

- hade nästan två av tio av de små och medelstora företag som fick stöd till eget kapital via egetkapitalinstrumentet för tillväxt minst en kvinna i ledande ställning,

⁵⁰ Mer information om dessa projekt finns på: <https://clustercollaboration.eu/>

- hade nästan fyra av tio av de små och medelstora företag som fick stöd till lånefinansiering via Cosmes lånegarantiinstrument antingen en kvinnlig verkställande direktör och/eller företagsledare.

Ett av Cosmeprogrammets åtgärder var helt inriktat på att stärka den digitala kompetensen och entreprenörskompetensen hos flickor och kvinnor (ESTEAM). Ytterligare information finns i punkt 2.4 ovan.

Av samordnarna i Enterprise Europe Network är 57 % kvinnor och 43 % män. Nätverket har även en särskild grupp som stöder kvinnliga företagare och tillhandahåller partnerskaps- och rådgivningstjänster som är särskilt anpassade till deras behov.

Cosmeprogrammet skapade även möjligheter för företag inom sektorer som mode och den sociala ekonomin, som är kända för att locka en stor andel kvinnliga företagare.